

Magyar vagy amerikai?

Nagy Ildikó Noémi: *Eggyétörve*. Palatinus Kiadó, Budapest, 2010

Nincs kedved lefeküdni velem? – ez a könyv első novellájának kezdőmondata. Elsőre talán meghökkentő, és esetleg többet várhat tőle az olvasó, mint amennyit kap. Engem is kíváncsivá tett. Vajon mi lesz ebből? Érdekes történetek egy bevállalós csajról? Talán elgondolkodtató sztorik a fiatalok világról, szexről, szerelemről, bulikról? Hamarosan megkapjuk a választ. Tulajdonképpen semmi elgondolkodtató, érdekes, új nincs a novellákban. Csupa hétköznapi történet a fiatalok nyelvén elmesélve.

Nagy Ildikó Noémi első kötetes fiatal szerző, vancouveri születésű magyar lány. Novelláskötete a tavalyi könyvhétre jelent meg. Vékonyka kötet, rövid elbeszélésekkel, rövid mondatokkal. A minimalista próza egy változata.

Az első pár oldal után furcsa idegességet éreztem. Roppantul zavart a tömondatok egymásutánisága, az a végtelen egyszerűség, már-már igénytelenség, ahogyan mesél. Mintha két tinédzser lány beszélgetését hallgatnánk, amint elmesélik egymásnak az aznap történeteket: mit ettek, mit csináltak, mennyire unatkoztak otthon, sok apró részlettel teletűzdelve. Ami persze nem baj, de első érzésem, első reakcióm az volt, hogy vajon miért kell ezt leírni. Persze, az emberek kíváncsiak egymás napjaira, az aznap történetekre vagy a két héttel, illetve két évvel ezelőttire, de nem biztos, hogy ebből egy kötetet kell csinálni. No, de manapság már mindent szabad. Az alig kilencvenoldalas kötet több mint feléig nem is találhatunk kifejezetten jó vagy legalább egy jobb novellát, aztán jön pár hosszabb, amelyek már felkelthetik valamelyest az érdeklődést. A *Lánycsók* című érdemel talán említést. Ebben is benne van az egyszerűség, ami az összes többi szöveget is jellemzi, de ugyanakkor némi többlet is fellelhető, egy kis gondolkodásra is szükség van. Egy fiúról szól, aki most költözött el otthonról, első lakás, első munka. Majd a következő pillanatban egy

lányról szól, ám ugyanarról az emberről. Női test férfvágyakkal. Ebben a történetben fedezhető fel először egy kis fantázia, egy kis fordulatosság, amire nagy szükség is van az amúgy monoton, mindennapos elbeszélések folyamában.

Az emberek többsége valószínűleg azért ül le olvasni, mert szeret olvasni, és mert vágyik valamire, amit a tévétől, az internettől nem kaphat meg. Véleményem szerint egy könyvnek mást kellene nyújtania, mint amit könnyedén megkaphatunk a modern technika vívmányaitól is. Nagy Ildikó Noémi novellái nem ezt a célt szolgálják. Ezek az elbeszélések egy fiatal nő mindennapjairól szólnak, nem többről. Persze, nem azt akarom ezzel mondani, hogy ez egy katasztrófális könyv, mert jobban meggondolva nem az; vagy, hogy a hétköznapi történetek nem lehetnek érdekesek, mert ha csak könnyed délutáni olvasmányra vágyunk, vagy csak el akarjuk ütni valahogy az időt, akkor természetesen tökéletesen megfelel a célnak. Csak ne várjunk semmi különlegeset, semmi eredetit, mert nem ilyen jellegű kötetet tartunk a kezünkben.

A kötetben végig jelen van a kétnyelvűség, a kétlakiság, mint az egyetlen említésre méltó, fejtegetésre készítő téma a novellák olvasása során. A leány magyar szülők gyereke, ám az érettségiig Amerikában élt, szülei még mindig ott élnek. Fellelhető az identitáskeresés, a magyar vagyok-e vagy amerikai kérdése. Jó példa erre a *Szilenció* című novella pár sora: „Tudok angolul, és tudok valamelyest magyarul is. De nincs átjárás a kettő közt. Angol szakácskönyvből főzök, de hogyan keressem meg az élelmiszer-alapanyagokat a közértben? Listát kell írnom, ki kell keresnem mind-egyiket a szótárból.” Tehát valahogy nem hangolódik össze, nem válik együtt használhatóvá a két nyelv.

Az első novellában, az *Épic*ben a hősnő hazalátogat a szüleihez Magyarországról, ám olyan érzése van az embernek, hogy mindezt kellenül, kedvtelenül teszi. „Oké. Itthon vagyok. Now what?” A perceket számolja a visszaindulásig. „...és még öt perc és még öt perc, míg indul a gépem.” Valamiféle skizofrén állapotban van a két kultúra között. Talán a cím is ezt jelzi. Eggyétörve. Két identitás, két kultúra egy testben. Próbálja megtalálni magát, összeegyeztetni a magyarságát és az amerikaiságát. Talán mégiscsak Magyarországot tartja hazájának, hiszen elvagyódik Amerikából? Le is írja, hogy alig várta már az érettségit, hogy elköltözzön. A kötetben talán ez a legérdekesebb kérdés. Melyik is az igazi hazája az elbeszélőnek? Ellentmondásba ütközünk e kérdés megválaszolása során, mert szintén az *Épic*ben ezt írja: „Kényszerítem magam, hogy Magyarországra gondoljak...” Némelyest megkérdőjeleződik az, hogy Magyarországot tartaná a „hazájának”. Nem deríthető ki végérvényesen, határozottan, hogy

melyik is az igazi otthona: ahol ő maga él, vagy ahol felnőtt, és a szülei élnek. Szintén ebben a novellában találkozunk még egy elbizonytalanító mondattal, amelyben kijelenti, hogy amerikai. „Hétfőn a Körszállóban tökéletes amerikai akcentussal üdvözlöm az érkező vendégeket, és amikor megkérdezik, honnan tudok ilyen jól angolul, azt mondom: amerikai vagyok.” Hiába várjuk, nem leljük meg a végleges és egyértelmű választ a milyen azonosságú is a novellák elbeszélője. Vagy csak én nem találtam? Azt hiszem, ez az eldöntetlenség a könyv témája. Valahol a két nemzet, kultúra közötti átmenetiség szemtanúi lehetünk. Talán mégiscsak van valami figyelemre érdemes a kötetben?

A kötet első felében azokat a novellákat olvashatjuk, amelyek még Amerikában játszódnak, az ottani élményeket, történeteket tárják elénk, majd a második felében már a magyarországi sztorikat ismerhetjük meg. Közben sokat megtudunk a szülőkről is, a lány fiatalkori élményeiről, az őt körülvevő emberekről, az amerikai családok szokásairól. Olvashatunk például a gimis kötelező sportokról, mint az „élvbicajozás”, vagy az Új-Angliában népszerű hétfégi programról, a *leaf-watching*ról, mely olyan, mint a madárles, csak ez esetben a lehulló leveleket figyelik. Vagy az almaszedés. „Befizetnek egy fix összeget, és annyi almát szednek, amennyit akarnak. Közben lefagy a kezük. Aztán vissza a Volvóba, és otthon *apple cidert* isznak. Sűrű, forralt almalé. Mi is csináltuk ezt, bár a papám, a mamámmal ellentétben, nem rajongott a falevélnézésért.” Ezenkívül betekintést nyerünk az elbeszélőnek a Marthával való barátságába, megtudjuk, Noelle-re volt irigy az iskolában, mert minden fiú belé volt szerelmes. Olvashatunk Jules-ról, egy gimis osztálytársáról, aki egy istállóban született, ezért Jézusnak képzelte magát. A *Táskám mélyén* című novellából megtudjuk, mi kell legyen az állandó tartalma egy női táskának. „Nagymamától jön ez a szokás. [...] Nagymamám áll az ajtóban, szedelőzködik, és sorolja: zsebkendő, pénztárca, igazolvány, kulcs, cigaretta. Anyukám figyel, tudja, hogy ezek a fontos dolgok.” Mindezt abban a kontextusban meséli el a lány, hogy sétál az Andrássy úton, és piros szaténtáskájában mindössze egy vanília-cseresznye ízű ajakbalzsam van.

Egyes novellákba még beleépít egy külön kis történetet, egybekezdésnyi visszaemlékezést. Az *Orális higiénia* című novellából kiderül, hogy az édesanyja is elkísérte a beszélőt és férjét a nászútjukra, ugyanakkor azt is megtudjuk, hogy a szülei elváltak, és ezután az apja emukat tenyészt a Sziklás-hegységben. Közben még azt is elmeséli, hogy egy fagyizóban dolgozott, valamint, hogy a tóparti házuk tornácáról szerette volna megpillantani a tóban élő víziszörnyet, Ogopogót, és azt is, hogy volt egy kutyájuk, Bodri. Ezeket a kis különálló információkat szövi össze a nászúton

történetekkel, vagyis inkább egy-egy bekezdés erejéig beilleszti azokat. Találkozhatunk betűzdelt angol szavakkal, mondatokkal. A szerző egyszerűen ír egyszerű dolgokról a mai fiatalság nyelvén. Bárkivel megeshet, amiket leír. Ez persze még nem baj, de szerintem az olvasó egy középszerű könyvet tart a kezében. Első kötetnek végeredményben megteszi, ám reméljük, hogy a következő már jobb lesz. Talán ez csak a készülődés, érlelődés egy nagyobb hangvételő, jobb kötetre, mert fellelhetőek már ebben is ennek a jelei, akad néhány komplexebb történet, de még ezek között sincs igazi, átütő mű.

A kötet hátlapján olvashatjuk Károlyi Csaba kritikájának egy mondatát: „Ha én könyvkiadó volnék, egy-két éven belül biztosan betervezném Nagy Ildikó Noémi kötetét is.” Én azt hiszem, nem tervezném be (persze a hátlapon vagy jót vagy semmit). Mindent összevetve, bár nem ez volt életem legjobb és legélvezetesebb olvasmánya, kíváncsian és reménykedve várom a szerző következő könyvét.